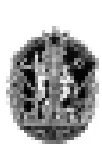

16-чы ноябрь - Къурман байрамны кюнюdü Къурманьгъыз къабыл болсун!

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zaman.smkbr.ru

ЗАМАН

2010 жыл
13-чю ноябрь
шабат кюн.
№ 216 (18637)

Багъасы 3 сомду

КАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ ВРЕМЯ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Президенти А.Б.Каноконву Къурман байрам бла АЛГЫШЛАУ

Дин ахлу мусульманланы сыйлы Къурман байрам бла жорегимден къызы алгъышлайма. Ол кертн оксуна бизни кеп миллетли халкъыбызны ниет хазнасны айырлы-мазлык кесегини, таза ниетлини, огурудукуну, жан аурутуну, адамгъа къагыарууу белгисини. Была барысы да адамланы буютунда жуукъ болурга, граждандар маърыкъны бла келишүүндоо сактауга себеплик этген шанаданла. Ма аны ючюндоо бизге алай багъалы.

Къурман байрам халкларыбызны аруу адет-гъесетерини, культуларыны, ниет хазналары да мындан аруу айныи барыларына ахшы жол ачсын! Бу кюнде айтылган алгын сёзле, огурудуку, халаллык, жан ауруту бизни жорекерибизде тамырлансында, бизни жашаубузда кертн жол негетерибиз болсунла!

Къабарты-Малкъарны мусульманларын, битсу халкын да, этнида бир кере алгъышлай, кийик саудулку, насиплы да болурун, мамырыкъда тынч-ырахат жашуу этерини сыйгенини билдире.

16-чы ноябрьде солу кюндо

Къабарты-Малкъарны Президенти Арсен Канокон 16-чы ноябрьде мусульманланы сыйлы Къурман байрамлары болгъан кюндо солу кюндо санарга деп эни Ушаты къол салдында. Алай оную Къабарты-Малкъарны мусульманларын дин управленянысы тилиги бла этигенди.

Къурман исламда бек сыйлы байрамдан бирини. Ол кюн битсу дуняны да мусульманлары къурманга малла сондыла, бир бирлерин алгъышлайдыла, минг столла къурайдыла.

Къурманга солонган малны эти юге буюнды: бир кесеги жарылауа, башхасы-коншулауа бла жуукълауа эмда ючден бири уа юйорде къвалды.

Алгъараклада Къабарты-Малкъардан Аллахны сыйлы жерлерине жж къалурга 102 адам кетгенди. Андан 76-сы Сауд Аравияга автобус бла баргандыла. Ала шендо Мекканы къатында Уль-Хулейфа деген жердедиле. Анда ала кесерин тазалануу жорукларыны толтурукъдыла. Кел да бармай алауа самолёт бла Мединага учуп тоуген дагында 26 адам къшулукъдыла. Ала барысы да Меккада мусульманла табынган сыйлы Каабага барлыкдыла.

Жаш тёлнюю сейиринде

Быйыл 17-чи ноябрьден башлап 19-чю ноябрьде дер Къабарты-Малкъарда Битеуроссей инновация конвентни округ этыпн (кезуюн) бардырылгъа план барды. Ага Север Кавказдан жаш инноваторелье, предпринимателье, алиме эл менеджерле къатышырыкъдыла.

КъМР-ни Жаш тёлню эмда жамауат биргиуени ишлери жаны бла министерствосуну пресс-службасы билдиргенди. Къабарты-Малкъар Республикадан «Инновационная идея» деген номинацияда конкурса РФ-ни Илмула академиясыны Къабарты-Малкъарда илму арасыны прикладной математика эм автоматизация илму институтуни кичи илму къуллукчусу Мурат Багов эм аны коллегасы Оксана Вайтчек къатышырыкъдыла. Конкурсу черкенинде жаш тёлнюю инновация проектлерини эм разрабаткаларыны, Север Кавказны жаш тёлнюю илму-техника творчестволарыны бла жетишмелерини кёрююлюу къурапыкъдыла. «Россейни маркетинголарыны союзу» деген организацины специалистлери

КъМР-ни Парламентинде

Жер туюбюнде байлыкъланы хайырлануу юсюнден энчи программа керекди

Алай оюмгъа келгенди КъМР-ни Парламентини Президиуму членлери «Правительствосу сагъатда» «Жер туюбюнде байлыкъланы юсюнден» республикалы Закон къалай толтурулгъанына къаратгандан сора. Аны юсюнден билдириу бла аланы алларында табыгъат байлыкъланы эмда къудурети саклау жаны бла министрни къуллугуну толтуругъанын заместители Зумадин Бозиев сёзлегенди.

Ол дагында тохташдырылган Регламентте кере, бёлюмленни араларында тамалланган жуумушла да Правительствоуноуна берилген эсертгенди. Алай министрство алай оюнуаны ол башка, тийшили министрствола бла бирге кеси алайла да аталыкъды деп, алай къарайды. Андан сора да, жер туюбюнде байлыкъланы геология жаны бла тинтүүде федеральны архивсыга эм ведомствону кесини ахмасына бардырылдыла. «Жер туюбюнде байлыкъланы юсюнден» Законга кере уа, ол ишлеге ахшы республика-

ла бюджетден берилге керекди. Докладчы жер туюбюнде байлыкъланы хайырлануу, ала болган жерини къырал регистраци этину, алгаш лицензия беринуу КъМР-ни Правительствоу къабыл кере жорукълары «Жер туюбюнде байлыкъланы юсюнден» КъМР-ни Законна келишимгенлерин белгилегенди. Правительствоу норма-тив-право актылары Законга келиширча этерге кереклисини Парламентини Президиуму кесини Правительствога эттен рекомендацияларында билдиргенди.

Зумадин Бозиев жер туюбюнде байлыкъланы хайырланганы араларында тохташдырылган жорукъларга бузукулук этгенле, техника проектлени, башка документацияны да ишлелерин толтурмаганы, тамалланган ишлерини юсюнден отчёт этмегенле, байлыкъланы бир торпо эркинликлери болмай къызгандыла да болганыларын эсертгенди. Жерни къзып, аиллекларын алып, аны тап халга келтирмей, алайла къюп кетгенге да кепюле, дегенди.

Зумадин Тахировиче соруула да кеп болгандыла. Парламентини Председатели заместители Натю Бозиев жер туюбюнде ичер суула къаллай бир болганыларын билдиргенге кере, ала ныз наспасы бла республика биринчи жерледен бирин алады, ала бизни ишлемлерибизден эсе 20 кереге кепюле, дегенди. Суу жетишмегенни салтауу ала оюмуз кере, суула республикада бир жерде кеп, башхасында аз болгандыла ичюндю.

Ахырында КъМР-ни Парламентини Президиуму КъМР-ни Правительствоуна рекомендацияла этгенди. Аладан бири «Жер туюбюнде байлыкъланы хайырланууу тынгылы республикалы программаын жарашдыруу. Дагында бу ишге къыралны жанындан къаты контроль этюдо.

Бала УРУСМАМБЕТОВА, КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Партия жашуу Айрыу кампанияны итогарын чыгарлыкълдыла

Буюн Нальчикде «Единая Россия» партияны Север-Кавказ федеральны округда Региона аралы координация советини жылынуу болукуду Анда быйыл кюз артында бардырылган айрыу кампанияны итогарына, келир жылда аны бардырыуа хазырлануу къалай барганына къаралыкъды. Андан сора да, партияны Председатели Владимир Гутини Север-Кавказ округну субъектеринде жамауат приемаларини, партияга себеплик этюдо жамауат фондларыны ишлери созулукдо.

Жыйылгъа «Единая Россия» партияны Генеральны Советини Президиуму секретарыны къуллугун толтурган Сергей Невееров, партияны СКФО-да Региона аралы координация советини башхасы, РФ-ни Къырал Думасыны депутатлы Адашы Шкагошев, Къырал Думаны депутаты Василий Стопатов, «Единая Россия» Север-Кавказ федеральны округ регион бёлюмлерини Политсоветтерини секретарлары къатышдыла.

«Единая Россия» партияны Къабарты-Малкъар-регион бёлюмюне пресс-службасы.

Ахшы атломло Спорт бла кюрешгенлени саны кёбейиркиди

2015 жылга дерни Къабарты-Малкъарны адам саны 5 мингден атлауан элперинде физкультура-саулык кючле комплексле ишлениркиди. Аны юсюнден бизге КъМР-ни Спорт министрствосуну пресс-службасында билдиргенди.

Билдириуде айтылганына кере, буюндоо республикада спорт бля 127 минг адам тире кюрешилди. Ол 15 процентни тутады. 2015 жылга уа ол кёрюмдоно эки керге еддорюр мурат барды.

Арт заманда Нальчик торлю-торлю битуроссей эм халкыла аралы эришмеле этген регион арага айланганды. Эсе очюк, март айда Минги тауну тийеринде тау-лыжа спортдан бардырылган Россейн чемпионаты Союз чачылганы бийик даражада этген биринчи эришю болганды.

Быйыл дзюдодан, эркин эм грек-рим тутушунда дуняны чемпионатарына бизден 7 спортчу къатышхандыла. Ала гёджефле Билал Махов, Асланбек Хуштов, Заур Курамагомедов, Белороссия ючюн эришген Казбек Килов, дзюдочула Алим Гадавов, Беслан Мурданов, Аслан Камбиевде. Билал Махов быйыл бла юк кюре дуняны чемпион болганды. Асланбек Хуштов «домкья» алганды, Алим Гадавов 5-чи жерге чыкъганды.

Сингапурда бардырылган Жаш тёлню олимпиада оюнладан алтын майдап бла кыятхан Мария Куйнаны жетишминге да эни белгилерчады.

Къабарты-Малкъарны спортчулары 2012 жылда Лондонда бардырыллык Жай олимпиада оюнлауа хазырланууга энчи эсе ббледиле. Россейни Олимпиадага къатышырга болууладан къурагъан жашыдык командада буюндоо КъМР-ден 20 адам кирди. Алауа оюнлауа хазырланууга не жаны бла да онгла къурапыкъдыла.

Спортну миолк-техника базасыны юсюнден вопрос да буюндоо бек мағаналында биринди 2009 жылны алында жаш тёлню чемпионаты футбол майдапна Нарткъала, Прохладный шахарлада бла Бахсан районда, Тирныаууу бла Урху элде хайырланууга берилгенди. Тёбен Куружун элде гиче футбол майдапна болган физкультура комплекс ачылганды. Алай комплексни къурулушу Майскы шахарда да бардырылды. Нальчикде сабий стадиону реконструкциясы эм Прохладныйде спорт комплексни къурулушу башлангандыла. Терекде бла Анзорейде эм Нальчикни 23-чю номери школунда жалган кырында гиче футбол майдапна орнатууга хазырлануу бардырылды.

2011 жылда Нальчикде Универсальны спорт дворец хайырланууга берилкиди, Уруда бла Анзорейде физкультура-саулык кючле комплексни къурулушлары башалыкъдыла, Нальчикде, Къашхаттауа эм Псындахда сабийле футбол ойнап башалыкъдыла.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Къабарты-Малкъар Республиканы Нальчикде театралны фестивалы

Театралны «Южная сцена» деген Север-Кавказ фестивалы Нальчикде биринчи кере болукуду. Ол 15-чи ноябрден башлап 17-чи ноябрьге дерни бардырылгъанды. Аны культура байлыкъланы кючлендирид эмда миллет театралны режиссер-постановкалары режиссер-постановкалары эсдорюр, ол жаны бла бир бирни байлыкъландырыр, ёсол келген тёлнюю арлу къызыклы юйретир муратда РФ-ни эмда КъМР-ни Культура министрстволары, РФ-ни Театрал ишленгерини союзу эмда аны Къабарты-Малкъар регион бёлюмю бирге къурагъандыла.

Фестивальга республикалы малкъар эм къабарты къырал драма театрлары, Ингушетияны орус музыкадрама театры, Черкес драма театр, Дагыстанны Салаватов атлы къумукъ музыкадрама театры, Чечени Х.Нурдилов атлы къырал драма театры, Север Осетины Аланияны В.Халсаев атлы академия театры къатышырыкъдыла. Ала ны постановкалары юк ючюню интеле малкъар эм къабарты театралны сахналарында барлыкдыла.

17-чи ноябрде уа итогла чыгарырыкъдыла эмда «Фестивальны баш сагъатсы», «Бек иги режиссер иш», «Саяхатны уста жарашдырыу», «Бек иги тишируу роль», «Бек иги эр киши роль» деген номинацияла хорлауаняны къуачуны халда саугалуу болукуду.

КъМР-ни Президентини бла Правительствоуны пресс-службасы.

Къабарты-Малкъар Республиканы Жангы ателье ачылганды

Нальчикде Къулайланы Къайсын атлы проспекте кел къатылы юйю биринчи этажында кийим тикген жаны ачылганды. Аны къураган а таулу къызды-дизайнер эм модельер Шахманланы Фатимат.

Тигу-бичуу ишге, тишируу эм эр киши кийимлени модельерини жарашдырырга ол гичеленинде энкилгенди. Волныйн Ауудна орта школну бошагандан сора уа Къабарты-Малкъар къырал университетни дизайн колледжине окчюйду. Фахимулу, Къайсын атлы проспекте кел къатылы юйю биринчи этажында кийим тикген жаны ачылганды. Аны къураган а таулу къызды-дизайнер эм модельер Шахманланы Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманланы къызлары, кюнден кюнге алек тирей, кесини ачхан ательеге тиге-биче билген къызланы чакырады. Буюндоо аны къолунда беш тишируу ишлейди. Ала бары да зунерли, бийик квалификациялы усталандыла. Ательесине уа «ФатиШайн» деп атаганды. Биринчи кю кюнде ателье-ле ишлерге чакыргъандыла. Болсада Фатимат кесини ишин къураууга умуту бар эди да, аны къолгъа таукел алады. Алай бла Шахманл

Молкыяр адабият мурдор ташын

Гуртуланы Исмайлыны жашы Берт 1910 жылда ноябрь айда Акь-Сууду тугуанды. Ол, гитчелер окуму атканд, андан да өксоз кылып, Налькиче өксоз сабиле турган уюда башланган бил алганды. Ызы бля Ленини окуму шахарчында окуп, жамат ишеги тире кытышы берт болду.

30-чу жылда берт торлю-торлю кулдукта ишледе: китап басманы баш редактору, КьМАССР-ни Жазуучулары союзун председатели, «Шукукы алымансы редактору, СССР-ни Имула Академиясыны кулдукчуу, республиканы поитпросошкору директору - Бертни жашу моллары алы болганды. Ол, кулдукта да ишле, молк-солор жаманы кулдукта, биринчи дерсликени, школ программалары жарашдырып да тире кытышыды. Адабият тилин айынына да улуу кылып салды.

1933 жылда аны молклар тилде «Бекри деген биринчи повести чыгыды. Гурту улуну «Адиригер» повести, «Жагы талисман» романы, нурт өзлөгө тийишли «Мардакерлер», назму, кып жыймдылары да белгилди. Заманы адамы эди Берт

чыгармаларында. Берт жашай окумуна СССР-ни жазуучуларынын I съездин делегаты болганды. «Сыйлыктын арденни бля кичи кер, кбп майдала, ордене, грамотала бля сау ала нганды. КьМР-ни халкы жазуучуу, культураны сайлык кулдукчуу да болганды. Жыйрмага жууук китап чыгарганды. Юдгегиси Жаболаны Уста бля I сабиле ксюрдендиле. Элдир (казуучу, РФ-ни культураны сайлык кулдукчуу), Мариям (педагогика имулану кандидаты), Оос (милиционер полковник, кбп киталаны автору), Таулан (бийик билими филолог), Тамара (филология имулану доктору, профессор). Ала барсы да белгиле адамдарыла, миллет культуранга кыйгырганды. Берт аксакалы бехтенлептегу туудуларыла 100 жыл толукчу эди.

Кесемат Гуртуланы Берт белгиле жазуучуларыбызданды, ана литераторбызда 30 жыл ишледе - 1928 жылдан берт жазды. Пост аны жылы ичинде ана тилине, халкына, кзыралына кылуудан келгенича кулдукту этип келеди. 30-чу жылда окуму аны чыгармалары, артыгырык да жыралы, тау элдеде, бютанда школчуланы арасында, бек белгиле эдиле. Мен школда бертан заманыда Гуртуланы Бертни жыраланы кебосюн биличум осимде. Биз, школчула, Майны, Октябрьны байрамларына да Шахмырзаланы Саидди, Улбашланы Акма-

дагы жетишимсизликке аны жазгандарында да белгиле эдиле. Алай болмай аманы да жок эди - кыш бара-бара тозледи деп сез барды.

Бизни позлени ол ал кезинде назмуларында адам, аны кбп шартлы жашуу керексизича кыргозтомленгиде, аныча тематикаларыны жолу асыра тар болганды, аны бля ашек өтс да, не ат, не арба, не да машина атамасча тартды. Ол а литераторбызыны ол заманда жаш, кыярусуд да болганыны белгисиди. Хайт деген поэзияны жолу хар уюу да өтсрча кенг болды. Кыруу агиткала бля ырахат-

Солдан оңго: Куулийланы Кыасыйн, Мустай Карим, Берт, Залиханжаны Жанкыяйт, Отарланы Керим эм Амирхан Сомахов Огзаны Кыасыйн.

Бизни Берт

дины, Гуртуланы Бертни жыраланы жырлай, чыгып турганбыз.

Биздин кезинде себелли ол кезинде назмулары, жыралы да сурталу жагында артык бийик даража болмасала да, бизни халкыбызга, бютанда бек жаш тегеле, иги кылып кулдукту этгендиле, жарганды.

Ала хар ким да аныларчанын формада этили, улл кулдукта темаларга - Октябрь революцияны, халкыны азатлыгыны, социализм ючюн корешуно, кыярылыны саклануу, аны ючюн, байлыгына да кеторюно юсөндө жашууларды себелли ала халкыга сингген эдиле. Поэти ол жыраланы, заманына кере, кыямталары эниш этсрге корешсе, биз тер болур эдик. Искусствону бек жашуу хар заманда да алай кыраарга тийишлиби. Бир белек жыл мындан алгга болган, этилген затларга ол кесиринде заманларча кере болганды.

дегиде тууганды. 1919 жылда атасы, анысы да өлгөндиле. Берт, өксоз кылып алып жатканын ганылык да сынап, байлагы жалчы болуп, кбп кыйынлык кырганды. Аны Совет власт окутуп тюз жолга салганды. Берт бек жашай жаза башлаганды.

Литературабызны курау, өсдюору ишине тохтамай кытышы келеди. Ол, кесини чыгармаларын жазган бля кыямтай, тауу школга дерс киталаны жарашдырып да кбп болушук береди. Литература халкыны ишиди, ол аны багалы хазналарындан бири болуп турат.

Пост аны тилини илгенни, аны чыгармаларында тилини шатыктыгы сезилгенни биз бир белек жыл мындан алггыны окуму айта келгенби. Кериди, тилини осал билген адам Пушкинни кыскара бля айтыпшык тойюп эди.

деди. Халкыны жашауун андача кенг ол бир заманда да кыргозтменгиде. Поэмага реализм муруу тынгыла салынганын керебиз. Аны биз халкыбызны ишлеуеу, жашуу халы, кыялыгы, оюну, юкюксю, чамы киргендиле. Эндиге дери Гурту улун ол заттаны поэзиясына, бу поэмага-ча, эркин кийрмегиде. Аны себелли поема кенг маганалы чыгармады деп, мени акылыма алай келеди. Бизде реализмги поэма аз болганын унут-касы жарамас. «Чалгычылы» деген поэманы сыфталарында, тенгешериулеринде да кычло жерлери кбпеле. Сөз ючюн:

Аны жокор чалгысы, Чык агызып, барды... Не да: Тынчганын гыбытыгыны Бичак бля кыяргындай.

Быллап тизгинине не кудар кбп болса, поэзиябыз онглу болганы, өсгени ол кыааар бир белгиле болукуду.

Эмюрле уа агъын бара...

Акь-Суу элибиз, табийгатыны айтат жеринде орнаганыча, фахмулу жигит, эси да адамдары бля белгиле бола келгенди. Алары кебосю, республиканы жашауунда уллу адамдык ызларын кып. Беш да тау эли айнуу жолуна унутулгусуз кышкерини кысча, наздирикте этгендиле.

Айхай да, хар элн кыи союу башха болгонду, элибиз да барды энчикилери.

Акь-Сууну ошакларынды чыккыган топтон, адамдарыны сагышларыча, бирге жошулуп, кенюе жети кытыгыны жетки, дейдиле.

Акь-Сууну беш кыаагысы, бир кыиуну беш байлыгыча, бир жол бля байлыгыдыла.

Акь-Суу Гуртуланы Исмайлыны жашы Берт аксакалы жашыны тууган эдиле.

Айхай да, ичине бек башы уа - Берт тамата, Алах бер-

ауруганнаны сау этген той. Кыйдан эсе да самогон аракчы чыккыды, кый да кесилди. Бирюу жеринде, жою керекси бля Энбрусун кыре, таулау ала кыуанчыларыны биринчи тоюн эт эдиле.

Чиле кылдан назик эдик ол той, кюн юрөндөн жаны эди ол той, Емюрюмде ол тойдан жарык той, андан мухта той да кереметине.

Таулу тиширыла ол кюн битеу кыр болган эдиле Гуртуланы Бертге... Ма айлай чынтыгы жазуучу дегенин.

Берт, тамата дунинаны анча окупт сыйауундан да өпюп, токсанжылык жолу да артыгып, бюкюкюде ишлеп турганына. «Мардакерлер» деп, поэзиябызда жангы ыз ачып, барыбызны да сейрсиндиргенге мен кыуанган этем.

Республиканын «Энбрусун» деп басмасына таматалык этген кыадырмады.

Ала хар ким да аныларчанын формада этили, улл кулдукта темаларга - Октябрь революцияны, халкыны азатлыгыны, социализм ючюн корешуно, кыярылыны саклануу, аны ючюн, байлыгына да кеторюно юсөндө жашууларды себелли ала халкыга сингген эдиле. Поэти ол жыраланы, заманына кере, кыямталары эниш этсрге корешсе, биз тер болур эдик. Искусствону бек жашуу хар заманда да алай кыраарга тийишлиби. Бир белек жыл мындан алгга болган, этилген затларга ол кесиринде заманларча кере болганды.

Ол бизни молкыр поэзияны мурдоюн салганданды бири болуп, жаш литературабызны айнытады, аны отун тургизуде жаматтык этендиле.

Аны ол кезиндеги назмуларында, жыралында да, жерине кер кыргыды деп, литература тохому жашаууны байлауу, аны ол замандагы халыны тийишли жазылгандары белгиледи. Ала кебосю да агитка халыда этили, сыфат жанында эдиле. Биздин кезинде ол замандагы молкыр жазуучулары бек фахмуларындан болса да, саулай да жаш литераторбыз-

Ала хар ким да аныларчанын формада этили, улл кулдукта темаларга - Октябрь революцияны, халкыны азатлыгыны, социализм ючюн корешуно, кыярылыны саклануу, аны ючюн, байлыгына да кеторюно юсөндө жашууларды себелли ала халкыга сингген эдиле. Поэти ол жыраланы, заманына кере, кыямталары эниш этсрге корешсе, биз тер болур эдик. Искусствону бек жашуу хар заманда да алай кыраарга тийишлиби. Бир белек жыл мындан алгга болган, этилген затларга ол кесиринде заманларча кере болганды.

Ол бизни молкыр поэзияны мурдоюн салганданды бири болуп, жаш литературабызны айнытады, аны отун тургизуде жаматтык этендиле.

Аны ол кезиндеги назмуларында, жыралында да, жерине кер кыргыды деп, литература тохому жашаууны байлауу, аны ол замандагы халыны тийишли жазылгандары белгиледи. Ала кебосю да агитка халыда этили, сыфат жанында эдиле. Биздин кезинде ол замандагы молкыр жазуучулары бек фахмуларындан болса да, саулай да жаш литераторбыз-

Ала хар ким да аныларчанын формада этили, улл кулдукта темаларга - Октябрь революцияны, халкыны азатлыгыны, социализм ючюн корешуно, кыярылыны саклануу, аны ючюн, байлыгына да кеторюно юсөндө жашууларды себелли ала халкыга сингген эдиле. Поэти ол жыраланы, заманына кере, кыямталары эниш этсрге корешсе, биз тер болур эдик. Искусствону бек жашуу хар заманда да алай кыраарга тийишлиби. Бир белек жыл мындан алгга болган, этилген затларга ол кесиринде заманларча кере болганды.

Ол бизни молкыр поэзияны мурдоюн салганданды бири болуп, жаш литературабызны айнытады, аны отун тургизуде жаматтык этендиле.

Аны ол кезиндеги назмуларында, жыралында да, жерине кер кыргыды деп, литература тохому жашаууны байлауу, аны ол замандагы халыны тийишли жазылгандары белгиледи. Ала кебосю да агитка халыда этили, сыфат жанында эдиле. Биздин кезинде ол замандагы молкыр жазуучулары бек фахмуларындан болса да, саулай да жаш литераторбыз-

Солдан оңго: Отарланы Керим, Байрамукылы Ханамит, Берт (сөөлгөнгө) Кыабаналаны Хамазт бля Хубийланы Осман.

дегенча, кесини аты бля тып-луулашкан кышкери жигити өнюн кеторюп сөлбөшкери сун эдим, кесилери, балта тийгенча, чорт кесиле...

Угъай... Анда, ол кюн халкы алында сөөлгөн адамны кыаарганы жок эди, учурданы бар эди. Учурданы уа - ийнанууны сабырлык эди, журтубузга кыайтыгыбызга, кбп да турмай кыайтыгыбызга ийнануу. Ол сөлбөшө, олтурганча тынгыла, кыраганлык кете, мудалхык эрий...

Бетлөгө ышаруу кыона, кюн ауанала келе... Алай тынгылай эдиле таулау кесилерини позлени сөзлөрине.

Соруула бети, өз оюмлары айханда да бар эдиле. Жашуу шауданыны ауазы эшитиле башлады. Бир кесирден кесирден тишируу - гуптур башлана - сейрикер ауазы бля кыбуоз согулуп тебериди. Акьсуучу кыаан эсе да, марх окуму кыйдан эсе да, тежер окуму, коллары уота очатат, дауу урбасык эттерди. Андагы урбасык жан кичи. Ортага тойну татауун чыгарычу Хаймурат атылды.

Той башланды, таулу той, сюрюно кышкери уаттан той. Саулары аурухан,

Солдан оңго: Отарланы Керим, Байрамукылы Ханамит, Берт (сөөлгөнгө) Кыабаналаны Хамазт бля Хубийланы Осман.

Берт аксакалыны жангы кытабы, сайламала кытабы тынгылы чыкканында да кыуанган этем.

Бизни, молкыр жазуучуланы, бек таматабыз, кесини жюзюкылык таууна арлеп барган Гуртуланы Бертте: «Халкынг бля узак өмюрлю бол!» - деп, жюрегимден айтамы.

Бюгюнги сөзөму уа, Бертте атып, алггаракмы жазган назму бля бошайма.

Берт аксакалы, кел экибиз Елпейке да Кырууочуга, Элибизге бир кыадылгы, Алыбизге кюн да чыгса. Азыгыны эшитир да, Тауны-Дуптур кыуанур, Сени кыроп, алгыш этер, Жергибизни сабыр тангы. Кел, тамата, кел...

Кыадылгы, чыгайлык... кеси талай, Алышына кенг дунияла... Емюрле уа агъыл бара...

СОЗАЙЛАНЫ АХМАТ, КьМР-ни, КьСР-ни да халкы поэти, 2000 ж.

ЭСДЕ ТУУУ

Боулжалга салынмазлык жумуш чыгып, мен Гуртуланы Исмайлыны жашы Бертни асыраууга келишимден аман.

Еном соруп келмейди, кесини бушулуп иштин тизмесин кырап да кыйналмайдый. Ма ол кюн, ол сагызаттада менин тууган элимде, Бертте атып, алггаракмы жазган назму бля бошайма.

Берт аксакалы, кел экибиз Елпейке да Кырууочуга, Элибизге бир кыадылгы, Алыбизге кюн да чыгса. Азыгыны эшитир да, Тауны-Дуптур кыуанур, Сени кыроп, алгыш этер, Жергибизни сабыр тангы. Кел, тамата, кел...

Кыадылгы, чыгайлык... кеси талай, Алышына кенг дунияла... Емюрле уа агъыл бара...

СОЗАЙЛАНЫ АХМАТ, КьМР-ни, КьСР-ни да халкы поэти, 2000 ж.

Кызыл одом

Болжалга салынмазлык жумуш чыгып, мен Гуртуланы Исмайлыны жашы Бертни асыраууга келишимден аман.

Еном соруп келмейди, кесини бушулуп иштин тизмесин кырап да кыйналмайдый. Ма ол кюн, ол сагызаттада менин тууган элимде, Бертте атып, алггаракмы жазган назму бля бошайма.

Берт аксакалы, кел экибиз Елпейке да Кырууочуга, Элибизге бир кыадылгы, Алыбизге кюн да чыгса. Азыгыны эшитир да, Тауны-Дуптур кыуанур, Сени кыроп, алгыш этер, Жергибизни сабыр тангы. Кел, тамата, кел...

Кыадылгы, чыгайлык... кеси талай, Алышына кенг дунияла... Емюрле уа агъыл бара...

СОЗАЙЛАНЫ АХМАТ, КьМР-ни, КьСР-ни да халкы поэти, 2000 ж.

кытабын кылуна алып, сора авторга айланды: «Биздин жашымды? Алай эсе, бу аны бек иги чыгармаларындан бири болганыча сөз да жокчу» - дегенди.

Бертни алай аламанат «чыгармалары» бек болгондыла. Ала барсы да литература бля байламдыла десем, жангылмам. Мени бля бирге окуган Оос да, алгга башха усталыкны билгенди. Сөзүмдө, киталпа чыгарганды.

Биринчи кере Бертни, жангылмай эсем, 1960 жылда кыргенме. Республиканы Библиотеканда бардырылган тобөшүдө ол назмуусу окуй эди. Аны магьанасы былай болганды: биреу алгга кеткен шүхүрлени излей, бийикдери бийикте өрлөп бара эди. Ма энди поэзия да жаны ол тауну теплесине унхан болур. Анда аксакал, эшпада, анча, Кыабаты-Малкыары Жазуучуларыны союзуну бичини башчы болгон Джансхон Ноловөгө, Сооукчу Кожаевге, малкыр школлага биринчи окуму киталпаны бирге кураарганы Шахмырзаланы Саидге, Сомазов бичине бел турганы Алы Шогенуковча, чынты шүхүрлени Отарланы Керимге, Куулийланы Кыабыянга эма алдыга кбп болмай кышолганы Алим Кешокова да тоюбкер болуп, Улуу адамалы, аламанат жаланы уллу жыйылулары! Ол дуниялары тынч болуп! Гуртуланы Бертни Алах жаннет акуусу этсин!

Хачин КАУФОВ, КьМР-ни Жазуучуларыны союзуну таматасы, 2001 ж.

